

הכנסת מרכז המחקר והמידע

כ"ב בכסלו תשע"ח
10 בדצמבר 2017

נתונים בנושא אזרחים ותיקים, הזדקנות וזקנה בישראל

לקראת ישיבת הפתיחה של הוועדה המשותפת לוועדת העבודה, הרווחה והבריאות ולוועדת הכלכלה בנושא בניית תוכנית אב לאומית בתחום הזקנה מובאים להלן כמה נתונים בתחומים מרכזיים הנוגעים לאזרחים ותיקים, להזדקנות ולזקנה בישראל.

דמוגרפיה*

בישראל היו 978,400 בני 65 ומעלה בסוף שנת 2016 – 11.3% מהאוכלוסייה מתוכם: 420,200 בני 75 ומעלה (4.9% מהאוכלוסייה)

← מספר בני ה-65 ומעלה בשנת 2016 היה גדול ב-4.2% ממספרם בשנת 2015.

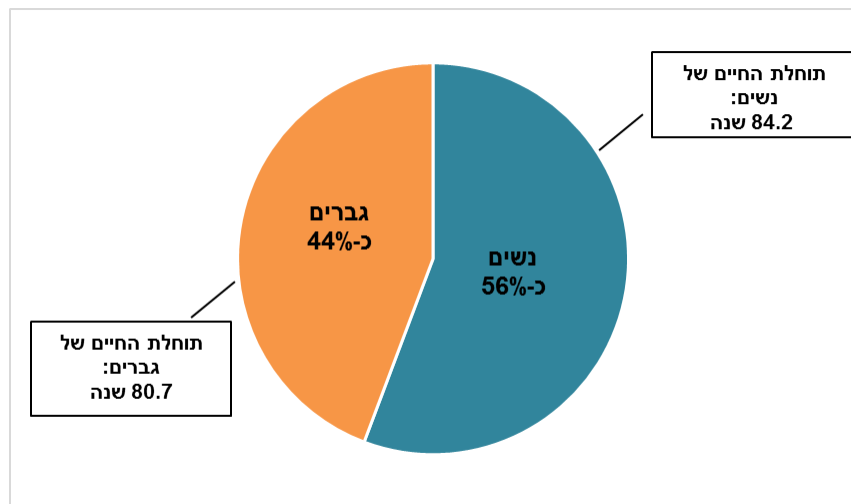
← שיעור קבוצת בני ה-64-55 בשנת 2016 היה 8.8% מהאוכלוסייה (757,800).

שיעור בני ה-65 ומעלה בישראל בשנת 2015 (11%) היה ה-32 בגודלו מבין 35 מדינות ה-OECD;

השיעור הגדול ביותר היה ביפן (26.6%) והקטן ביותר במקסיקו (7%).

תוחלת החיים הצפויה בלידה (2015) בישראל לגברים הייתה ה-8 בגודלה (80.1) מבין 34 מדינות ב-OECD, ולנשים ה-12 בגודלה (84.1).

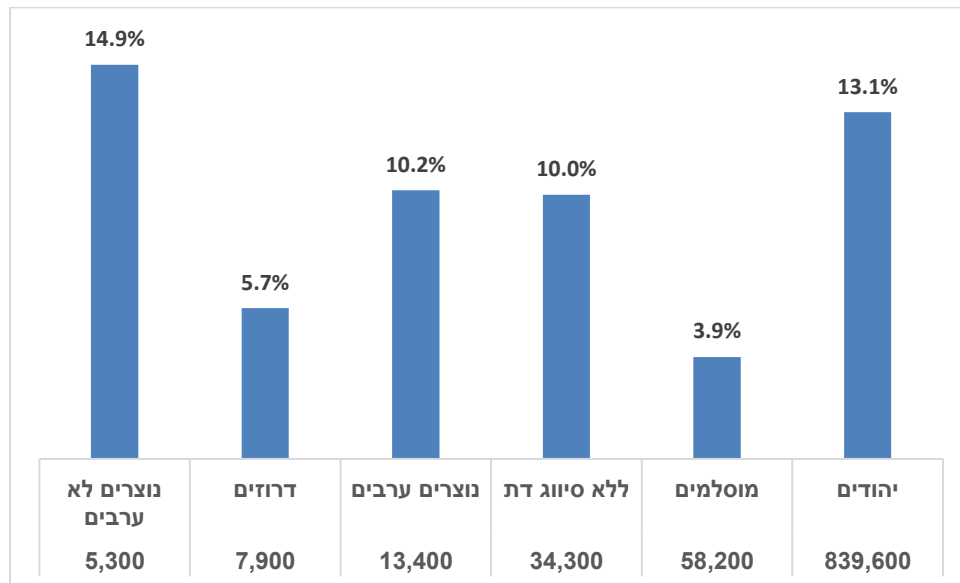
שיעור נשים וגברים בני 65 ומעלה בשנת 2016

לפי תחזיות הלמ"ס המציגות שלוש חלופות:

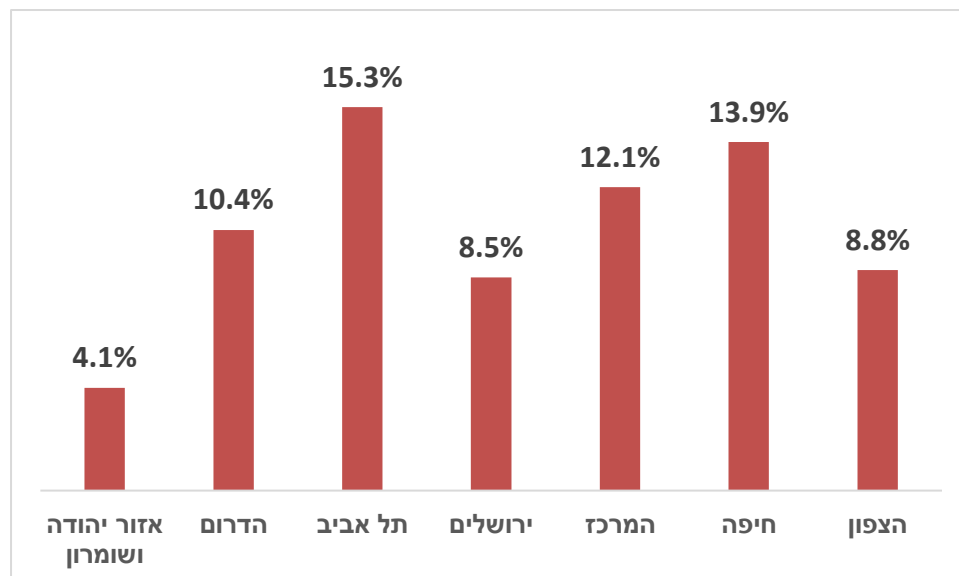
- בשנת 2035 בני ה-65 ומעלה צפויים למנות כ-1.57-1.75 מיליון איש – 13.6%-13.7% מהאוכלוסייה.
- בשנת 2065 קבוצה זו צפויה למנות כ-2.7-3.34 מיליון איש – 13.4%-17.3% מהאוכלוסייה.

מספר בני 65 ומעלה בישראל בשנת 2016 (ממוצע) לפי דת ושיעורם בכל קבוצה

← כ-75% מהיהודים בני ה-65 ומעלה נולדו בחו"ל (632,200 בממוצע לשנת 2016).

שיעור בני 65 ומעלה בכל מחוז בשנת 2016 (ממוצע)

מספר בני 65 ומעלה ובני 75 ומעלה בכל מחוז בשנת 2016 (ממוצע)

המחוז/האזור	מספר בני ה-65 ומעלה	מתוכם: מספר בני ה-75 ומעלה
המרכז	252,900	103,400
תל אביב	211,000	99,200
חיפה	137,700	61,800
הדרום	127,600	56,600
הצפון	122,800	50,400
ירושלים	90,500	40,400
אזור יהודה ושומרון	16,200	5,100

בריאות*

988,610 בני 65 ומעלה מבוטחים בקופות חולים (נובמבר 2016) – 11.7% מכלל המבוטחים.

מספר המבוטחים בני ה-65 ומעלה בנובמבר 2016 גדל ב-4.1% בהשוואה לנובמבר 2015.

← כ-36% מהאשפוזים באשפוז הכללי (לא כולל יולדות) בבתי החולים הכלליים בשנת 2015 היו של בני 65 ומעלה. כ-58% מהאשפוזים בכלל מחלקות האגף הפנימי וכ-62% מהאשפוזים במחלקות הפנימיות היו של בני הגיל.

← בסוף 2015 היו בישראל 24,867 מיטות בתקן למחלות ממושכות (אשפוז גריאטרי) בבתי החולים. שיעור התפוסה של מיטות אלו עמד בשנה זו על כ-93%.

שיעור המיטות בתקן למחלות ממושכות (אשפוז גריאטרי) ל-1,000 בני 75 ומעלה בחלוקה

למחוזות

המחוז	שיעור המיטות ל-1,000 בני 75 ומעלה
מרכז	70.4
חיפה	67.6
צפון	65.2
ירושלים	52.9
תל אביב	52.6
דרום	52.6
כלל הארץ	60.1

פטירות:

← בשנת 2015 נפטרו 36,033 בני 65 ומעלה – כ-81% מכלל הפטירות באותה שנה;

בשנה זו נפטרו 18,887 נשים בנות 65 ומעלה (כ-86% מכלל הנשים שנפטרו)

ו-17,146 גברים (כ-77% מכלל הגברים שנפטרו).

* המוסד לביטוח לאומי, [חברות בקופת חולים 2016](#); משרד הבריאות, [מוסדות האשפוז והיחידות לאשפוז יום בישראל 2015](#); הלמ"ס, שנתון סטטיסטי לישראל 2017; הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים, [מגמות – עשור של בטיחות בדרכים בישראל 2007-2016](#).

** אגף מחלות ממושכות כולל את המחלקות: שחפת, גריאטריה שיקום, סיעודית מורכבת, סיעודית מורכבת ילדים, גריאטריה תת-חרפה, טיפול תומך, טיפול תומך אונקולוגיה, טיפול תומך אונקולוגיה ילדים, טיפול תומך איידס, גריאטריה סיעודית, סיעודית צעירים, תשושי נפש, הנשמה ממושכת והנשמה ממושכת צעירים.

שש סיבות המוות בעלות המשקל הגדול ביותר בפטירות של בני 65 ומעלה בפילוח לגיל ולמין

נשים			גברים			סיבת המוות
בנות 85 ומעלה	בנות 75-84	בנות 65-74	בני 85 ומעלה	בני 75-84	בני 65-74	
12.5%	26.1%	41.1%	16%	27.4%	35.4%	שאתות (סרטן) ממאירות
6.1%	6.7%	6.3%	5.5%	6.3%	6.2%	סוכרת
7.1%	4.6%	2.9%	9.7%	7%	6.2%	מחלת לב איסכמית שאינה אוטם חריף של שריר הלב
6.8%	6.3%	5.7%	6.5%	5.9%	5.1%	מחלות זיהומיות
7.3%	7%	4.4%	5.7%	6.4%	4.5%	מחלות של כלי דם במוח
8%	6.1%	4.6%	6.8%	5%	4.3%	מחלות לב שאינן איסכמיות

תאונות דרכים:

← **78 בני 65 ומעלה נהרגו בתאונות דרכים בשנת 2016 – כ-23% מכלל ההרוגים בתאונות דרכים בשנת 2016;**

← **354 בני 65 ומעלה הוגדרו פצועים קשה – כ-20% מכלל הפצועים קשה בשנת 2016 שגילם ידוע;**

← **1,794 בני 65 ומעלה הוגדרו פצועים קל – כ-9% מכלל הפצועים קל בשנת 2016 שגילם ידוע.**

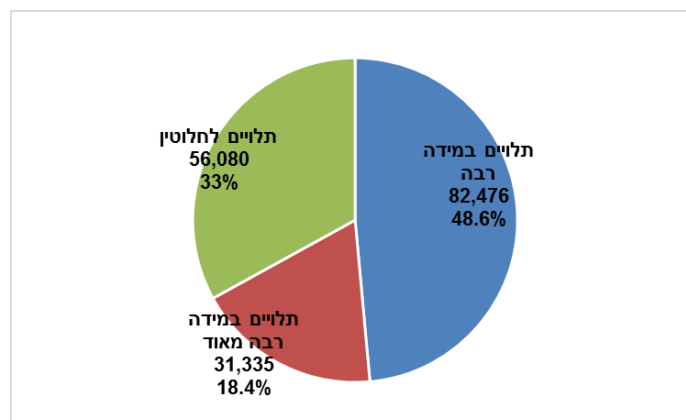
← **הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים מגדירה בני 65 ומעלה בתור אחת הקבוצות עם סיכון מוגבר להיפגעות מתאונות קטלניות. בשנת 2016 40% מכלל הולכי הרגל שנהרגו בתאונות דרכים (כולל יהודה ושומרון) היו בני 65 ומעלה; ולפי הרשות זו קבוצת הגיל הפגיעה ביותר מבין הולכי הרגל: חמישה הולכי רגל הרוגים לכל 100,000 בני 65 ומעלה בממוצע בשנים 2015-2016.**

סיעוד**

169,891 היו זכאים לגמלת סיעוד באוקטובר 2017:

כ-70% נשים (118,678) וכ-30% גברים (51,213).

זכאים לגמלת סיעוד באוקטובר 2017, לפי מידת התלות בזולת

** המוסד לביטוח לאומי, ירחון סטטיסטי מ/10, סקירה שנתית 2016; נתוני רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון; מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מיפוי הנתונים של רשות שוק ההון, הביטוח והחיסכון על תביעות מבטוחים במסגרת ביטוחי הסיעוד.

- ← עולים משנת 1990 ומעלה היו כ-25% ממקבלי גמלת הסיעוד במוצע חודשי בשנת 2016 (41,286).
- ← לכ-25% ממקבלי הגמלה בדצמבר 2016 היה היתר להעסקת עובד זר (41,482).
- ← המצב המשפחתי של מקבלי גמלת הסיעוד (לפי ממוצע בשנת 2016):
  - כ-49% – התגוררו בגפם (80,229);
  - כ-41% עם בן זוג (66,771);
  - כ-10% עם ילדיהם או עם אדם אחר (17,154).

- לפי הערכות של בנק ישראל במסגרת מסמך פנימי שנכתב לאחרונה בהתבסס על נתוני 2015, מספר החולים הסיעודיים בני 60 ומעלה בקהילה ובמוסדות הוא כ-225,000.
- מנתונים שהפיקה רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון בשנת 2016, עולה כי כ-45% מבני ה-60 ומעלה היו מבוטחים בביטוח סיעודי של קופות החולים.

תעסוקה*

גיל הפרישה בישראל הוא 62 לנשים (בדיונים על העלאה מדורגת ל-64) ו-67 לגברים.

שיעור התעסוקה של בני 65 ומעלה בשנת 2016 היה 20.4%:

שיעור התעסוקה של גברים בני 65 ומעלה היה 28.7%, ושל נשים – 13.8% (למ"ס)

שנת 2016:

שיעור התעסוקה של בני 65 ומעלה בישראל היה ה-8 בגודלו מבין 34 מדינות ב-OECD

הגבוה	הנמוך
40.4% (איסלנד)	1.9% (ספרד)

שיעור התעסוקה של גברים בני 65 ומעלה בישראל היה ה-7 בגודלו

הגבוה	הנמוך
51.5% (איסלנד)	2.4% (ספרד)

שיעור התעסוקה של נשים בנות 65 ומעלה בישראל היה ה-8 בגודלו

הגבוה	הנמוך
29.2% (איסלנד)	1.2% (בלגיה)

← 64% מהגברים בני ה-65 ומעלה עבדו במשרה מלאה (35 שעות בשבוע או יותר), לעומת 30.5% מהנשים;

← 36% מהגברים בני ה-65 ומעלה עבדו במשרה חלקית, לעומת 69.5% מהנשים (למ"ס).

לפי נתוני המוסד לביטוח לאומי:

← 82,540 בני 65 ומעלה היו רשומים כעובדים במוצע לחודש בשנת 2015: כ-84% מהם היו שכירים (69,070) וכ-16% עצמאים (13,470).

← כ-79% מהשכירים היו גברים (54,650) וכ-21% נשים (14,420).

← כ-90% מהעצמאים היו גברים (12,090) וכ-10% נשים (1,380).

← השכר הממוצע לחודש עבודה של שכירים בני 65-74 היה 18,285 ש"ח ושל שכירים בני 75 ומעלה – 10,518 ש"ח;

* הלמ"ס, לקט נתונים לרגל יום האזרח הוותיק הבין-לאומי, דוח פני החברה בישראל, בני 55 ומעלה; המוסד לביטוח לאומי, שכר והכנסות מעבודה לפי יישוב ומשתנים כלכליים שונים 2015; נתוני שירות התעסוקה הישראלי; OECD.Stat, Labour Force Statistics, LFS by sex and age – indicators.

← השכר הממוצע לחודש עבודה של עצמאים בני 65-74 היה 13,008 ש"ח ושל עצמאים בני 75 ומעלה – 6,714 ש"ח.

ההוצאה החודשית הממוצעת של משק בית של בני 65 ומעלה בשנת 2015 בעשירון ההכנסה (נטו לנפש סטנדרטית) העליון היה 21,835 ש"ח, לעומת 3,869 ש"ח בעשירון התחתון (למ"ס).
כ-7,500 בני 65 ומעלה בממוצע היו רשומים בתור דורשי עבודה בשירות התעסוקה (ינואר-נובמבר 2017); כ-4,600 מתוכם נרשמו בגין גמלת הבטחת הכנסה (כ-62% בממוצע).

קצבת אזרח ותיק*

880,445 אנשים קיבלו קצבת אזרח ותיק (קצבת זקנה) באוקטובר 2017:

כ-61% נשים וכ-39% גברים.

← בין שנת 2015 לשנת 2016 גדל מספר מקבלי קצבת אזרח ותיק ב-4.2%.

← כ-19% קיבלו קצבת אזרח ותיק בתוספת השלמת הכנסה (168,704 באוקטובר 2017):
כ-65% נשים (109,109) וכ-35% גברים (59,595).

← כ-5% מכלל מקבלי הקצבה (47,745) קיבלו אותה שלא מתוקף חוק הביטוח הלאומי (לרוב עולים שעלו אחרי גיל פרישה); כ-88% מהם קיבלו תוספת השלמת הכנסה (42,068).

← 69,819 ממקבלי קצבת אזרח ותיק בדצמבר 2016 קיבלו השלמה לקצבה זו בגין נכות (כ-23% מהם היו זכאים גם להשלמת הכנסה).

רווחה**

283,200 בני 65 ומעלה היו רשומים במחלקות לשירותים חברתיים בשנת 2015 –

שהם כ-30% מבני ה-65 ומעלה בסוף אותה שנה, וכ-22% מכלל הרשומים במחלקות בכל הגילאים.

203,200 בני 75 ומעלה היו רשומים במחלקות אלו בשנת 2015 – כ-50% מבני ה-75 ומעלה.

← שיעור בני ה-65 ומעלה הרשומים במחלקות לשירותים חברתיים גדול יותר ככל שהדירוג החברתי-כלכלי של היישוב שבו הם מתגוררים נמוך יותר: מכ-61% מבני ה-65 ומעלה ביישובים המשתייכים לאשכול 1 ועד לכ-17% ביישובים באשכול 10.

* המוסד לביטוח לאומי, ירחון סטטיסטי מ/10, סקירה שנתית 2016.

** משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, סקירת השירותים החברתיים 2015; המוסד לביטוח לאומי, ממדי העוני והפערים החברתיים – דוח שנתי 2016; הלמ"ס, הדירוג בישראל - ממצאים מסקר הוצאות משק הבית 2015, נתוני ההוצאה הלאומית לרווחה, 2014; נתוני משרד הבינוי והשיכון.

← לכ-84% מבני ה-65 ומעלה הרשומים במחלקות לשירותים חברתיים (כ-237 אלף) הוגדרה הנזקקות הראשית לשירות בגין ה"מוגבלות", ובתוך כך קשיים הנובעים מזקנה וממצב סיעודי, ממחלות אקוטיות או כרוניות, מגבלות ומומים פיזיים; לכ-7% – "עוני וקשיי הכנסה" (20,300).

דוח העוני של המוסד לביטוח לאומי:

← שיעור הקשישים העניים ("תחולת העוני" של "נפשות קשישות") בשנת 2016 היה 16.9% (18.2% בשנת 2015);

← שיעור משפחות הקשישים העניות בשנת 2016 היה 20.8% (22.5% בשנת 2015).

מגורים:

← כ-78% מבני ה-60 שהם המפרנס העיקרי של משק הבית, התגוררו בשנת 2015 בדירה בבעלותם; כ-17% התגוררו בדירה שכורה (סקר הוצאות משק בית של הלמ"ס).

← כ-13,000 אנשים המוגדרים קשישים התגוררו בבתי גיל הזהב ציבוריים: כ-64% נשים וכ-36% גברים (אוקטובר 2017, משרד הבינוי והשיכון).

← 19,731 משפחות שבהן ראש המשפחה מוגדר קשיש, התגוררו בדיור הציבורי, לא כולל דיור גיל הזהב (נובמבר 2017, זכאי משרד הבינוי והשיכון ומשרד העלייה והקליטה).

ההוצאה הלאומית לרווחת אזרחים ותיקים בישראל בשנת 2014 הייתה 76.794 מיליארד ש"ח (נטו) – כ-53% מכלל ההוצאה הלאומית לרווחה באותה שנה (למ"ס)

ההוצאה הלאומית לרווחת אזרחים ותיקים בישראל בשנת 2014, לפי סוג השירות

סוג השירות	סך המימון (נטו) במיליארד ש"ח	שיעור
פנסיות	39.956	52%
קצבאות (כולל לשאירים)	27.006	35.2%
אזרחים ותיקים בקהילה	6.289	8.2%
אזרחים ותיקים במוסדות	3.543	4.6%
סך הכול	76.794	100%

כתיבה: גדעון זעירא

אישור: שלי לוי, ראשת צוות

* קו העוני הוא 50% מההכנסה הפנויה החציונית לנפש תקנית; תחולת העוני היא שיעור האוכלוסייה שהכנסתה זו נמוכה מקו העוני.

